

Görkəmli ədəbiyyatşünas, tərcüməçi, filologiya elmləri namizədi, türkoloq-alim Əkbər Ağarza oğlu Babayev 1924-cü ilin iyul ayının 10-da Gəncənin Zərrabi məhəlləsində ziyalı ailəsində anadan olmuşdur.

Əkbər Babayev repressiyaya məruz qalan bir ailənin övladı olub. Atası Ağarza Molla Ələkbər oğlu 1947-ci ildə Stalin hökumətinin qəzəbinə tuş gəlib "pantürkizm" damğası ilə 25 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. "Cəzasını Bakıda "6-cı kalon" deyilən məhəbsdə çəkib. Ağarza Babayev yalnız 1953-cü ildə, "millətlər atası"nın vəfatından sonra bəraət ala bilib.

Orta məktəbdə müəllim işləyən Ağarza Babayevin evində 4 uşaq böyüyürdü. Ailənin 2-ci övladı olan Əkbər hələ uşaqlıqdan o biri qardaşlarından seçilirdi.

5 yaşında ikən artıq oxuyub - yazmağı bacaran Əkbərin inkişafında atası ilə dostluq edən və ailəsində tez-tez qonaq olan Əhməd Cavad, Səməd Vurğun və bu kimi görkəmli şairlərin böyük rolu olub. Qardaşı Ziya Babayev həmin günləri xatırlayaraq danışdı ki, "atamla işə gedən 5 yaşlı Əkbər tramvayda camaatın xahişi ilə onlar üçün qəzet oxuyardı..."

Əkbər Babayev 15 yaşında orta məktəbi bitirir. Həmin dövrün qanunlarına görə yaşı az olduğu üçün instituda sənəd verə bilmir. Bu səbəbdən də atası onun yaşını sənədlərdə bir il artıq

yazdırır. Əvvəlcə hüquq fakültəsinə daxil olur. Lakin, çox keçmir ki, "bu peşə mənlik deyil" – deyib ordan uzaqlaşır. Ədəbiyyat və incəsənətə dərin marağının olması onu ADU-nun filologiya fakültəsinə gətirir.

Ziyamız 1941-ci ildə rus-alman müharibəsi başlandıqda, hərbi-tərcüməçilik məktəbini bitirib cəbhəyə göndərilir. 1942-ci ilin əvvəllərində Xarkov ətrafında döyüşlərdə yaralanır. Sağaldıqdan sonra Bakıya qayıdır və təhsilini davam etdirir. Eyni zamanda Azərbaycan Radio Verilişləri Komitəsində çalışır, dərin məzmunlu publisistik yazıları ilə dinləyicilərin rəğbətini qazanır. 1945-46-cı ildə Əkbər Babayev Moskvada SSRİ Elmlər Akademiyası Şərqsünaslıq İnstitutunun türk şöbəsi nəznindəki aspiranturaya daxil olur. Eyni zamanda Moskva Radio Verilişləri Komitəsində çalışır və bir çox türk yazıçılarının əsərlərini Rus dilinə tərcümə edir. Atasının həbs olunması Əkbərin təhsilinə də öz təsirini göstərməyə bilməzdi. Onun aspiranturada təhsil almasına maneələr yaranır. Ziya Babayev həmin vaxtlar bərk qorxu və həyəcan içində olduqlarını, hər dəqiqə gəlib onları və analarını da aparacaqlarını gözlədiklərini danışır: "Hər qapı döyüləndə anamın ürəyi qopurdu. Deyirdi indi gəlib mənə də aparacaqlar, uşaqlar yetim qalacaq..."

Görkəmli şair Nazim Hikmətlə tanışlıqdan sonra həyat sanki Əkbər Babayevin üzünə gülür. Tanınmış türk şairinin Moskvaya gəlişi onun aspiranturaya bərpa olunmasına böyük köməklik edir.

Məhz böyük türk şairinə olan hədsiz sevgisi sonralar, 1951-ci ildə Əkbər Babayevi Nazim Hikmətin yaradıcılığı mövzusunda "Nazim hikmət - sülh uğrunda mübarizdir" namizədlik dissertasiyasını müdafiə etməyə sövq edir və görkəmli alimlərin təklifi ilə bu sahədə tədqiqatlarını davam etdirir. Əkbər Babayev Moskvada yaşamasına baxmayaraq öz doğma şəhərini heç vaxt unutmazdı. Ustadı Nazim Hikmətlə Gəncəyə gəlişi buna əyani sübutdur.

Ömrünün son illərində Moskvanın müxtəlif nəşriyyatlarında Əkbər Babayevin 8 kitabı çap olunub. Bunların sırasında Nazim Hikmətin yaradıcılıq yolunu işıqlandıran sanballı monoqrafiya xüsusi diqqətə layiqdir. Həmin əsər həmçinin Türkiyədə, Polşada, Rumıniyada, Yuqoslaviyada, İraqda da nəşr olunub və Nazim Hikmət haqqında ən dəyərli, etibarlı bir tədqiqat əsəri kimi yüksək qiymətləndirilir.

Əkbər Babayev Nazim Hikmətin 8 cildlik əsərləri külliyyatının Bolqarıstan nəşrinə bilavasitə rəhbərlik edib. Səmərəli elmi-tədqiqat və ədəbi yaradıcılıq fəaliyyəti ilə yanaşı, Türkiyə ilə ədəbi və mədəni əlaqələrin genişlənməsində də faydalı xidmət göstərmiş. Şərqsünaslıq institutunda

apardığı elmi işlə yanaşı Əkbər Babayev istedadlı tərcüməçi kimi də fəaliyyət göstərirdi. Nazim Hikmətin, Əziz Nesinin və başqa türk yazıçılarının ən gözəl əsərlərini rus dilinə tərcümə edir, başqa tərcüməçilərə dəyərli məsləhətlər verir və bir sıra tərcümə əsərlərini redaktə edirdi. O, Azərbaycan ədəbiyyatı nümunələrinin rus dilinə tərcüməsi, Moskva nəşriyyatlarında çap edilib geniş yayılması sahəsində də xeyli əmək sərf edib. Ziyalımız "Azərbaycan poeziyası antologiyası" adlı kitabını Moskvada rus dilində xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə ilə birgə çap etdirib.

Türkoq oğrünün sonunadək keçmiş SSRİ Elmlər Akademiyası Şərşşünaslıq İnstitutunda çalışır.

Əkbər Ağarza ođlu Babayev ağır xəstəlikdən sonra 1979-cü il sentyabrın 12-də Moskvada vəfat etmişdir.

Bu gün ziyalımızın adını daşıyan Gəncədə yaşadığı küçədəki evinin üstünə asılan xatirə lövhəsində Əkbər Babayevin kimliyi haqqında qısa məlumat verilsə də, çoxları "Əkbər Babayev kimdir" sualına cavab verməyə hələ də çətinlik çəkir.